

Taariikhda Qarsoon ee Aayadda Afartan - Tirintii Saddex iyo Labaatan

Yexesqeel Lambar Afraad

Jeff Pippenger

2026-08-09

Yexesqeel waxaa loo aqoonsaday “nebiga barooranaya,” waayo isagu waa astaan u ah boqol iyo afartan iyo afarta kun, kuwaas oo cutubka sagaalaad ee buuggiisa ku barooranaya (taahaaya oo ooyaya) karaahiyada lagu sameeyo dalka iyo kiniisadda. Qoraalkii Testimonies ee aynu ku soo xigannay maqaalkii hore, Sister White waxay qortay: “Nebiga qudhiisu wuxuu shisheeye ku ahaa dal qalaad, halkaas oo damac aan xad lahayn iyo naxariis-darro bahalnimo ahi ay xukunka ugu sarreeya hayeen. Wixii uu arkay oo uu maqlay ee dulmiga iyo xadgudubka aadanaha ah ayaa naftiisa murug geliyey, wuuna si qadhaadh u barooran jiray habeen iyo maalin.”

Boqol iyo afartan iyo afarta kun waa “masaafuriyiinta Israa’iil,” kuwaas oo la kala firdhiyey, sida uu u metelayo Yexesqeel oo maxaabiis ahaan loo kaxaystay. Habka shaabadaynta ee lagu muujiyey Yexesqeel 9 waa isla kii Muujintii 7, labadaas cutubna waxaa lagu soo bandhigay inay dhacayaan maalmaha ugu dambeeya.

“Shaabadayntan lagu shaabadaynayso addoommada Ilaah waa isla tan lagu tusay Yexesqeel aragti ahaan.” Testimonies to Ministers, 445.

Carshiga, Ilaah wuxuu amar siiyaa kerubiimta, kuwaas oo markooda maamula taayirrada. Yexesqeel waxaa laga rabay inuu aragtida ka fahmo in Ilaah talada hayey, xataa muddadii ay wax walba u ekaayeen kuwo jahawareer ku jira. Walaasha White waxay tidhaahdaa “si la mid ah” kaddib markay soo bandhigtay hab-dhiska Ilaah ee carshiga saaran, isaga oo amaraya kerubiimta maamulaysay arrimaha dunida, sida ay u sharraxayso Yooxanaa oo ku jira meesha quduuska ah halkaas oo Masiixu ku dhex socday toddobada kaniisadood. Yexesqeel iyo Yooxanaa waxay calaamado u yihiin kuwa ku nool wakhtiga shaabadaynta ee boqol iyo afar iyo afartan kun kuwaas oo, sida waxyigu qorayo, “Muuqaalada ka dhici doona dunideenna weli xataa lama riyoon.”

Hubaal markii Walaal White ay qortay erayadaas, erayadaasu waa run ahaayeen; hase yeeshee wakhtiga shaabadaynta ayay helayaan dhammaystirkooda qumman. Labaatan sano ka hor ama ku dhow, ma malayn lahaydeen in waxa haatan dunida ka socda ay la socdaan kor u qulqulka ayaxa Islaamka? Ayaxa, oo astaan u ah Islaamka ee cutubka sagaalaad ee Muujintii, waxa ku jira hijrada dabiiciga ah ee ayaxa waqooyiga Afrika. Ayaxaas u socda guuto-guuto ee jidka hijradooda Afrika wuxuu la jaanqaadaa juqraafiyadda uu Islaamku qabsaday. Islaamku waa faracii Ismaaciil, Ismaaciilna hooyadii waxay ahayd Haagar. Haagar waxay ka dhigan tahay “duullimaad” ama “carar.” Af-Carabiga magaca badanaa waxaa loo qoro Hajar (حجر), wuxuuna ku xidhan yahay isla xididka ina siiya Hijra (hijradii/duullimaadkii Muxammad). Asalka Islaamka waxa lala xidhiidhinayaa oo keliya ma aha kor u qulqulka ayaxa, balse asalku wuxuu kaloo ka kooban yahay macnaha hijrada. Ma jirin cid ku hammiday in socdaalka sharci-darradu uu yahay muujinta ayaxa

Islaamka?

Ma jiro qof ku riyooday in shuuciyiinta caalamiga ahi ay isbahaysi la samaysan doonaan guutooyinka Islaamiga ah? Islaamka iyo awoodda masduulaagga ee caalamiyiinta labaduba waxay ka soo baxaan yamayska aan gunta lahayn ee Muujintii 9/11 siday u kala horreeyaan, yamayska aan gunta lahayni na wuxuu matalaa muujinta awood shaydaannimo. Labadan xulafo ee hadda jira labaduba waa aalado Shaydaan, sida ku qoran Qorniinnada runta ah.

“‘Markay dhammaystaan [ay ku jiraan dhammaystirka] markhaatifurkooda.’ Wakhtigii labadii markhaati ay wax ku sii sheegi lahaayeen iyagoo joonyad ku lebisin wuxuu dhammaaday sannadkii 1798. Intay ku soo dhowaanayeen dhammaadka hawshooda ee qarsoodiga ku jirtay, dagaal ayaa lagu qaadi lahaa iyaga, kaas oo uu qaadayo awoodda lagu matalay ‘bahalka ka soo baxaya yamayska aan gunta lahayn.’ Quruumo badan oo Yurub ka mid ah, awoodihii ka talinayay Kaniisadda iyo Dawladda waxaa qarniyo badan xukumayay Shaydaan, isaga oo adeegsanaya baabasiinta. Laakiin halkan waxaa lagu soo bandhigayaa muujin cusub oo awoodda Shaydaannimo ah.” The Great Controversy, 268.

Walaashii White halkan waxay ku tilmaamaysaa imaatinka hantiwadaagga xilligii Kacaankii Faransiiska, iyada oo isla markaasna xusaysa in Shaydaanku sidoo kale xukumo awoodda baabannimada. Awoodda baabannimaduna waxay sidoo kale ka soo baxdaa yaamayska gunta la’ ee Muujintii toddoba iyo tobnaad, cutubka sagaalaadna ee Muujintana, Islaamku waa qiiqii ka soo baxay yaamayska gunta la’. Ujeedadu weli way taagan tahay; waxyigu ma dhab ahaan buu uga jeeday, “Muuqaallada lagu matali doono dunideenna weli xataa lama riyoon”? Yaa ku riyooday in Islaamku hadda ku fidi doono Yurub oo uu hadda ku soo degayo Ameerikooyinka? Ma ku riyootay in ayaxa ay dunida oo dhan ku faafin doonaan caalamiyiinta Qaramada Midoobay, Midowga Yurub, iyo xisbiga dimuqraadiga ee Maraykanka?

Yaa ku riyooday in hay’adaha waxbarashada ay ka adkaan doonaan isbahaysiga shuuciga iyo Islaamiga ah ee hadda lagu maalgelinayo cashuurta muwaadiniin aan marnaba ku talo gelin in lacagtooda cashuureed loo adeegsado burburinta qaranka bixiya lacagtaas cashuureed.

Yaa ku riyooday in Boqortooyada Ingiriisku ay dhiirrigelin doonto oo ay taageeri doonto in gabdho caddaan ahi ay Islaamku si koox-koox ah u kufsadaan, u afduubaan, u xidhaan, oo u dilaan? Kuwo badan ayaa tilmaama xaqiiqda ah in nidaam kasta oo shuuci ah oo abid ka jiray taariikhda aadanaha uu ahaa guul-darro dhamaystiran, laakiin midhaha hantiwadaagga Britain waa cambaarayn u weyn hantiwadaagga, si la mid ah fashilka falsafadaha dhaqaale iyo siyaasadeed ee nidaamkaas.

Yaa ku hammin lahaa in ganacsatada dunida loo oggolaan doono inay soo geliyaan sunooyin si ay ugu fuliyaan dil wadareed ay ku dhinteen in ka badan toddoba iyo toban milyan oo qof?

Yaa ku riyooday in rag sida George Soros, Bill Gates, iyo Anthony Fauci loo oggolaan doono inay fuliyaan falalkooda shaydaannimada leh ee sharka ah iyada oo aanay jiri doonin wax cawaaqib ah haba yaraatee?

Markii Sister White ay sheegtay in muuqaallada la jilayo aan lagu riyoon doonin, waxay sidaas ku sheegtay iyada oo ku jirta duruufaha wakhtiga shaabadaynta ee boqol iyo afar iyo afartan kun. Waxay sii wadday faallooyinkeedii ku saabsanaa digniinta Masiixa ee ku qoran Matayos afar iyo labaatan, halkaas oo ay ku diiwaangelisay, “Casharradani waxay u yihiin anfacaheenna. Waa in aynu rumaysadkeenna ku adkaynaa Ilaah, waayo wax yar baa inaga horreeya wakhti tijaabin doona nafaha dadka. Masiixu, isaga oo jooga Buur Saytuun, wuxuu dib u sheegay xukunnadii cabsi lahaa ee ka horrayn lahaa imaatinkiisii labaad.”

Casharradii ay hadda uun tixraacday waxay ahaayeen tusaalooyinkii Ezekiel iyo Yooxanaa labadaba ee meesha quduuska ah ku baranayay inay fahmaan in Ilaah wax walba gacanta ku hayo. Jahawareerka iyo caasinnimada hadda socda, oo ah jahawareer iyo caasinnimo sii kordhaya oo keliya inta taariikhdu hore u socoto, kuwa ah rasuullada Ilaah, sida ay u metelaan ma aha oo keliya Ezekiel iyo Yooxanaa ee macbudka ku jira, balse sidoo kale Ishacyaah, waxay taariikhda ugu dhex mari doonaan si Rabbiga u ammaanta oo keliya haddii ay fahmaan in xataa waxyaalaha aynaan weligeen ku riyoonin ay haddana weli ku jiraan gacanta Ilaah.

Giraangirahaas is-goynaya giraangiraha kale ku dhex jira waxaa ku jira dhacdooyinkii aan weligood lagu riyoon, waana dhacdooyinka dhaca wakhtiga shaabadeynta ee bilaabmay 9/11. Casharrada la doonayo in la barto waxaa barta oo keliya kuwa rumaysad ku gala Quduuska Ugu Quduusan oo arka Masiixa iyo iftiinkiisa oo ka soo ifaya Sanduuqa Axdiga. Marka ammaantaas la arko sida uu Daanyeel ugu matalay cutubka tobnaad, kooxda ka faa’iidaydada iftiinka waa laga soocaa kuwa ka cararay araggii.

Aniga Daanyeel oo keliya ayaa arkay riyadii; maxaa yeelay nimankii ila jiray riyada ma ay arkin; laakiinse gariir weyn baa ku dhacay, sidaas daraaddeed way carareen si ay isu qariyaan. Daanyeel 10:7.

Wax badan oo dheeraad ah ayaa laga soo saari karaa tuduca ku jiray maqaalka hore, hase yeeshee markaan maqaalkan soo gebagabaynayno waxaynu ka hadli doonnaa giraangire. Waxaan ku xusnay maqaalkii hore astaanta tirada shan iyo labaatan, taas ka horna wakhti ayaannu ku bixinnay tirada soddon. Iftiinka ka imanaya kitaabka Ezekiel ma aha oo keliya tirooyin astaan ah, balse waa wax mudan in marka hore la baro qaar ka mid ah astaamahaas tirooyinka ah ka hor intaan la bilaabin in wax caddayn ah laga soo saaro jahawareerka.

Toddoba iyo toban

Saddexda waxsii sheeg ee laba-boqol iyo konton-sannadood ah waxay tilmaamayaan muddo toddoba iyo toban sannadood ah oo ka bilaabmay dhammaadka taariikhda kaniisadda Simirna. Laga bilaabo 313 ilaa 330, toddoba iyo toban sannadood waxay astaan u yihiin dhisidda sanamka bahalka.

Labada boqol iyo kontonka sannadood ee ka bilaabmay 457 BC waxay ku dhammaadeen 207 BC, toddoba sannadood ka dib dagaalkii Raphia iyo toban sannadood ka hor dagaalkii Panium. Laga bilaabo Raphia ilaa Panium waxay ahayd toddoba iyo toban sannadood, waxaana ay ka dhigan tahay taariikhda qarsoon ee aayadda afartan sida lagu soo bandhigay aayadaha kow iyo tobnaad

ilaa shan iyo tobnaad ee Daniel kow iyo tobnaad.

Batlamiyos IV Filobator (oo sidoo kale loo yiqiin Batlamiyos IV) wuxuu ahaa taliyihii ku guulaystay Dagaalkii Raphia sannadkii 217 BC. Wuxuu boqor ahaan (iyo fircoon ahaan) uga talinayey Masartii Batlamiyos laga soo bilaabo 221 BC ilaa 204 BC, sidaas darteedna wuxuu talinayey toddoba iyo toban sannadood. Wuxuu xukunkiisa bilaabay ka hor Dagaalkii Raphia, laakiin wuxuu dhintay ka hor Dagaalkii Panium.

Dagaalkii Raafiya ee matalayey Dagaalka Yukrayn wuxuu billowday sannadkii 2014 markii Maraykanku horseeday kacaan-midabeed ka dhacay Yukrayn. Batoolamayos IV, boqorkii koonfureed, wuxuu astaan u yahay Vladimir Putin, kaas oo bilaabay xukunkiisa sannadkii 2000, oo ah sannadka ka horreeyey bilowgii shaabadaynta boqol iyo afartan iyo afarta kun ee bilaabatay sannadkii 2001. Sida Batoolamayos oo kale, Putin wuxuu bilaabay inuu taliyo ka hor dagaalka Yukrayn, kaas oo lagu asteeyey dagaalkii Raafiya ee bilaabmay sannadkii 2014. Ka hor Paaniyuum, Putin, sida uu Batoolamayos u matalo, waa la qaadaa. Putin wuxuu bilaabay inuu taliyo sannadkii 2000, sidaas darteedna wuxuu la jaanqaadayaa bilowgii wakhtiga shaabadaynta ee billowday sannadkii xigay ee 2001. Toddoba iyo toban sannadood oo calaamad ahaan uu Batoolamayos u metelo ayaa tilmaamaya muddada uu Putin xukumo, wuxuuna sidaas sameeyaa inta lagu jiro wakhtiga shaabadaynta.

Trump oo uu metelayo dhammaadka laba boqol iyo kontonka sannadood ee ka bilaabmay 457 BC, waxa uu ku yaallaa isla taariikhda qarsoon ee Putin, taariikh dhererkeedu yahay toddoba iyo toban sannadood oo ka bilaabmaysa dagaalkii Raphia. Masduulaagii (Putin) iyo nebiga beenta ah (Trump) waxay ku yaallaan taariikhdaas qarsoon. Taariikhdaas gudaheeda bahalkii, oo lagu matalay “dhacayaasha dadkaaga” kuwaas oo astaan u ah awoodda baabanimada, waxa uu ku yaallaa dhammaadka toddoba iyo tobanka sannadood ee ka bilaabma Raphia ilaa Panium.

Sannadka 321 waxay astaan u tahay sharciga Axadda ee Maraykanka, 321-na waxay ku taallaa muddada toddoba iyo toban sannadood ah ee ka bilaabmata Xeerkii Milan ee 313 ilaa kala-qaybsanaantii boqortooyada ee 330.

Taariikhda lagu matalay Kormaridda Weyn ee Yoosiyaah, sida loogu yeedho, waxay bilaabmaysaa wareegga toddoba iyo tobnaad ee Yubileega Yuhuudda. Laga bilaabo Kormariddii Yoosiyaah, oo ah soo nooleyntii ugu weynayd ee Axdiga Hore, ilaa Oktoobar 22, waxay matalaysaa taariikhda Milleriyyiinta laga bilaabo Agoosto 11, 1840 ilaa Oktoobar 22, 1844; hase yeeshee, waxa ka sii muhiimsan, waxay matalaysaa taariikhda 9/11 ilaa sharciga Axadda. Wakhtiga shaabadaynta ee boqol iyo afar iyo afartan kun waxaa matalaya wareegga toddoba iyo tobnaad ee Yubileega laga bilaabo Yoosiyaah ilaa Oktoobar 22. Toddoba iyo toban waa astaan la xidhiidha dhacdooyinka waaweyn ee wakhtiga shaabadaynta, tirada toddoba iyo tobankuna waa barta ay giraangirihii Ezekiel iskaga go'aan.

Taariikhda qarsoon ee aayadda afartanaad ee Daanyeel, sida loogu matalay aayadaha tobnaad ilaa shan iyo tobnaad ee isla cutubkaas, bahalkii weynaa wuxuu la xidhiidhaa tirada “17” xukunkii Batlamyos. Taariikhda u dhexaysa dagaalkii Raafiya ee aayadda kow iyo tobnaad ilaa dagaalkii Raafiya ee aayadda shan iyo tobnaad waa “17” sannadood. Taariikhdaasu waxay dhigaysaa Donald

Trump bartamaha toddoba iyo tobanka sannadood ee ay matalaan labadaas dagaal. Sawirka bahalka ee uu Trump ku sameeyo oo ku taago Maraykanka waxaa matala “17” sannadood oo ka bilaabma 313 ilaa 330. Aayadda koowaad ee cutubka koowaad, Yexesqeel wuxuu ku jiraa sannadkii soddonaad ee wareeggii Yubilii ee “17aad”. Miyaad weligaa ku riyootay in tirada toddoba iyo toban ay matalayso mid ka mid ah giraangirihii uu Yexesqeel ku arkay Meesha Ugu Quduusan?

Yexesqeel wuxuu calaamad u yahay kuwa ku jira wakhtiga shaabadaynta oo rumaysad ku galay Meesha Ugu Quduusan. Iyagu waa wadaaddadii Butros.

Idinkuna sidoo kale, sida dhagaxyo nool, ayaa loo dhisay guri ruuxi ah, wadaadnimo quduus ah, si ay u bixiyaan allabaryo ruuxi ah oo Ilaah ka aqbalo Ciise Masiix dhexdiisa. 1 Butros 2:5.

Waxaa loo igmaday inay gaadhsiiyaan farriin ku socota dadkii hore ee axdiga Ilaah, kuwaas oo markaas laga sii gudbayo, in kastoo hore loogu sii digay in dadkii hore ee axdiga Ilaah aanay wax arki doonin ama maqli doonin.

Oo wuxuu igu yidhi, Wiilka Aadanow, calooshaada wax ku cun, oo uurkaagana ka buuxi kitaabkan duudduuban oo aan ku siinayo. Markaasaan cunay; afkaygana wuxuu ugu macaanaa sida malab. Oo wuxuu igu yidhi, Wiilka Aadanow, tag, oo waxaad u tagtaa reer binu Israa’iil, erayadaydana kula hadal. Waayo, lagu lama dirin quruun af qalaad ku hadasha oo hadalkeedu adag yahay, laakiinse waxaa lagu diray reer binu Israa’iil; oo aan ahayn dadyow badan oo af qalaad ku hadla oo hadalkoodu adag yahay, kuwaas oo erayadooda aadan garan karin. Sida xaqiiqada ah, haddaan adiga iyaga kuu diri lahaa, way ku dhegaysan lahaayeen. Laakiinse reer binu Israa’iil kuma dhegaysan doonaan; waayo, anigana ima dhegaysanayaan; maxaa yeelay, reer binu Israa’iil oo dhammu waa madax adag oo qalbi adag. Bal eeg, wejigaaga waxaan ka dhigay mid ku xoog badan wejiyadooda, fooddaadana mid ku xoog badan foodhooda. Waxaan fooddaada ka dhigay dheeman ka sii adag dhagax adag; iyaga ha ka baqin, oo muuqaalkoodana ha ka nixin, in kastoo ay yihiin qoys fallaagoobay. Yexesqeel 3:3–9.

Yexesqeel waxaa lagu amray inuu ku dhawaaqo farriin loo dirayo dadkii axdiga hore, kuwaas oo ay metelayaan Protestantiintii taariikhda Millerite-ka iyo kaniisadda toddobaad-maalinle ee Adventist-ka La’odikiya ee maalmaha dambe. Haddii uu diido inuu ku dhawaaqo farriintaas, dhiigga kuwa digniin la’aanta looga tagay ayaa korkiisa ahaan doona.

Wiilka Aadamow, waxaan kaa dhigay waardiye u taagan reer binu Israa’iil; sidaas daraaddeed erayga afkayga ka maqal, oo digniin iyaga ka sii aniga xaggayga. Markaan kuwa sharka leh ku idhaahdo, Hubaal waad dhiman doontaa; adiguna aanad u digin, oo aanad la hadlin si aad uga digto kan sharka leh jidkiisa sharka ah, si naftiisa loo badbaadiyo; ninkaas sharka leh qudhiisu xumaantiisa ayuu ku dhiman doonaa; laakiinse dhiiggiisa gacantaada ayaan ka dalban doonaa. Habase yeeshee, haddaad kan sharka leh digto, oo uusan ka soo noqon sharkiisa iyo jidkiisa sharka ah, xumaantiisa ayuu ku dhiman doonaa; adiguse naftaada waad samatabbixisay. Oo haddana, markuu nin xaq ah xaqnimadiisa ka leexdo, oo uu dembi galo, aniguna waxaan hor dhigaa wax lagu kufsado, wuu dhiman doonaa; maxaa yeelay, adigu uma aad digin, dembigiisa ayuu ku dhiman doonaa, oo xaqnimadiisii uu sameeyey lama soo xusuusan doono; laakiinse dhiiggiisa gacantaada ayaan ka dalban doonaa. Habase yeeshee, haddaad ninka xaq ah u digto

inuusan kan xaq ahi dembaabin, oo uusan dembaabin, hubaal wuu noolaan doonaa, maxaa yeelay waa loo digay; adiguna naftaada waad samatabbixisay. Yexesqeel 3:17–21.

Kow iyo tobanka cutub ee ugu horreeya ee Yexesqeel, waxaa loo muujiyey burburinta Yeruusaalem, taas oo lagu sawiray riyoyinkii ka dhacay webiga Kebaar agtiisa, bannaanka iyo Yeruusaalem. Waxaa loo xilsaaray inuu ku dhawaaqo digniin ku saabsan xukunka soo socda ee ku soo fool leh Yeruusaalem. Farriinta digniinta ee xukunka soo socda ee ku soo fool leh Yeruusaalem waa digniinta marka hore la siiyey kaniisadda La’odikiya ee Adventist-ka Maalinta Toddobaad. Digniintu waxay tilmaamaysaa xukunka iyo diidmada lagu sameeyo dadka Ilaah ee Yeruusaalem ku sugan ee aan haysan shaabadda Ilaah. Digniinta uu Yexesqeel astaan ahaan u matalay waa digniinta sharciga Axadda ee dhowaan imanaya.

Kow iyo tobankii cutub ee ugu horreeyey ee runahan lagu soo bandhigay, Yexesqeel waa la aamusiyeey, mana uu hadlin dabadeed ilaa marka Ilaah si gaar ah afkiisa u furo; arrintaasina way sii socotay ilaa burburkii Yeruusaalem, markaas oo uu haddana hadli karay.

Markaasaa ruuxii i soo galay, oo cagahayga i taagay, wuuna ila hadlay, oo wuxuu igu yidhi, Tag, oo gurigaaga isku xidh. Laakiinse adigu, Wiilka Aadanow, bal eeg, waxay kugu ridi doonaan xadhko, oo way kugu xidhi doonaan, mana aad u dhex bixi doontid iyaga dhexdooda; carrabkaagana waxaan ka dhigi doonaa inuu ku dhego saqafka afkaaga, si aad carrab la’aan u noqoto, oo aanad iyaga u ahaan mid canaanta; waayo, iyagu waa reer fallaagoobay. Laakiinse markaan kula hadlo, afkaagaan furi doonaa, oo waxaad ku tidhaahdaa iyaga, Rabbiga Ilaah ahu wuxuu leeyahay sidan; Kii maqlaa ha maqlo, kii diidana ha diido; waayo, iyagu waa reer fallaagoobay. Yexesqeel 3:24–27.

Markii Yeruusaalem dhacday, Yexesqeel mar kale ayuu hadli kari jiray.

Oo waxay noqotay sannaddii laba iyo tobnaad ee maxaabiisnimadayada, bishii tobnaad, maalintii shanaad ee bisha, in nin Yeruusaalem ka soo baxsaday ii yimid, isagoo leh, Magaalada waa la garaacay. Haddaba gacanta Rabbigu waxay igu dul saarnayd fiidkii ka hor intuusan kii baxsaday iman; oo afkaygii buu furay ilaa uu subaxdii ii yimid; afkaygiina waa furmay, oo mar dambe carrab la’aan ma aanan ahaan. Yexesqeel 33:21, 22.

Burburkii Yeruusaalem wuxuu u taagan yahay burburka kaniisadda La’odikiya ee Seventh-day Adventist ee maalmaha ugu dambeeya. Burburkaasu wuxuu dhacaa iyadoo kuwii Yeruusaalem lagu shaabadeeyey cutubka sagaalaad markaas kor loo qaadayo iyagoo ah kaniisadda guulaysata. Kuwii La’odikiyaanka ahaa ee Yeruusaalem ku jiray waa la soo saaraa, waxaana boqol iyo afartan iyo afarta kun kor loo qaadaa marka boqortooyada ammaanta la taagayo. Boqortooyadaas ammaantu waxaa astaan ahaan u muujiyey aasaaskii boqortooyada nimcada ee iskutallaabta. Boqortooyada nimcada ee iskutallaabta waxay la jaanqaaddaa boqortooyada ammaanta ee sharciga Axadda, labadaas boqortooyona waxaa lagu dhex meeleeeyey taxanaha taariikhda waxsii sheegidda ee ku jira kitaabka Yexesqeel. Kow iyo tobanka cutub ee ugu horreeya, marka Yexesqeel lagu meeleeeyo duruufaha meesha quduuska ah, waxay ku saabsan yihiin daahirinta kaniisadda Ilaah iyadoo dadkiisu ka beddelayaan kaniisadda dagaallamaysa, taas oo lagu qeexo inay ka kooban tahay sarreen iyo haramo, una beddelayaan kaniisadda guulaysata, taas oo ka kooban qurbaanka

sarreenka ee Bentakost.

Adiguna amiir xun oo reer binu Israa'iil ah, kaasoo maalintiisu timid, markii xumaantu dhammaan doonto, Sayidka Rabbiga ahu wuxuu leeyahay: Koofiyadda boqornimada qaad, taajkana siib; tanu siday ahaan jirtay ahaan mayso; kan hooseeya kor u qaad, kan sarreeyana hoos u dhig. Waan rogi doonaa, rogi doonaa, rogi doonaa; oo mar dambe jiri mayso, ilaa uu yimaado kan xaqeeda leh; oo isaga ayaan siin doonaa. Yexesqeel 21:25–27.

Sidqiyaah wuxuu ahaa boqorkii ugu dambeeyey ee Yahuudah, waana isaga “amiirka sharka leh oo reer binu Israa'iil ah, oo maalintiisii timid” ee aayadahan ku xusan. Nebukadnesar wuxuu ku sigtay inuu Yerusaleem qabsado, taajkii Sidqiyaahna waxaa ka qaadi lahayd Baabuloon; iyadana waxaa rogrogmi lahayd reer Maaday iyo Faaris, kuwaas oo haddana ay rogrogmi lahaayeen Giriigtii, iyagana Rooma ayaa rogrogmi lahayd. Rogrogmida saddexaad waxay gaadhaa Rooma, taas oo ah taariikhda marka Boqorka “kan xaq u leh” uu heli doono taajka boqortooyada nimcada marka boqortooyadaas lagu aasaaso iskutallaabta dusheeda.

“Maalintii xisaabta kama dambaysta ah ayaa u timid ‘amiirka nijaasta ah oo shar leh.’ ‘Qaado koofiyadda wadaadnimada,’ Rabbigu wuxuu xukumay, ‘oo iska bixi taajka.’ Ilaa Masiixu qudhiisu boqortooyadiisa dhiso mooyaane, Yahuudah mar kale looma oggolaanayn inay boqor yeelato. ‘Waan afgembin doonaa, afgembin doonaa, afgembin doonaa,’ ayuu ahaa amarka Ilaah ee ku saabsan carshiga reer Daa’uud; ‘oo mar dambe ma jiri doonto, ilaa uu yimaado kan xaq u leh; aniguna isaga ayaan siin doonaa.’ Yexesqeel 21:25–27.” Prophets and Kings, 451.

Waqtiga roobka dambe, oo bilowday markii xukunkii kuwa nool uu bilaabmay 9/11, Masiixu wuxuu dhisaa boqortooyadiisa ammaanta.

“Markay afarta malaa’igood sii daayaan, Masiixu wuxuu dhisi doonaa boqortooyadiisa.” Spalding and Magan, 3.

Muddadii diyaarinta waxay ka bilaabataa 9/11, oo marka sharciga Axadda yimaadana buurta quduuska ah ee ammaanta leh ayaa laga sara mariyaa dhammaan kuraha iyo buuraha.

Kanu waa eraygii uu Ishacyaah ina Aamoos arkay oo ku saabsanaa Yahuudah iyo Yerusaleem. Oo waxay ahaan doontaa maalmaha ugu dambeeya in buurta guriga Rabbiga lagu taagi doono buuraha dushooda, oo laga sarraysiin doono kuraha; oo quruumaha oo dhammu iyaday ku soo qulquli doonaan. Oo dadyow badan baa tegi doona oo odhan doona, Kaalaya, aynu kor ugu kacno buurta Rabbiga, guriga Ilaaha Yacquub; oo isagu wuxuu ina bari doonaa jidadkiisa, oo innaguna waxaynu ku socon doonnaa waddooyinkiisa; waayo, Siyoon waxaa ka soo bixi doona sharciga, oo Erayga Rabbigana Yerusaleem buu ka iman doonaa. Ishacyaah 2:1–3.

11-kii Sebtembar dabaylihii waa la sii daayay dabadeedna waa la xannibay, sidaasna waxay ku calaamadiyeen bilowgii dhisidda boqortooyada Daanyeel labaad, taas oo lagu matalay dhagax buurta laga soo jaray oo dunida oo dhan wada buuxiya.

“Aragtidan waxaa la bixiyey sannadkii 1847, markaasoo ay aad u yaraayeen walaalaha Advent-ka ee dhawrayay Sabtida, kuwii intaa ka mid ahaana in yar oo keliya ayaa u haystay in

dhawriddeedu leedahay muhiimad ku filan oo kala sooc ka dhex samaysa dadka Ilaah iyo kuwa aan rumaysadka lahayn. Hadda fulinta aragtidaas ayaa bilaabmaysa in la arko. ‘Bilowga wakhtigaas dhibaataada,’ ee halkan lagu sheegay, loola jeedo ma aha wakhtiga ay belaayooyinku bilaabi doonaan in la daadiyo, ee waa muddo gaaban oo ka horraysa intaan la daadin, iyadoo Masiixu weli ku jiro meesha quduuska ah. Wakhtigaas, iyadoo shaqada badbaadintu soo xidhmayso, dhib baa dhulka ku soo degi doona, quruumuhuna way cadhoon doonaan, hase ahaatee waa la xakamayn doonaa si aanay u hor istaagin hawsha malaa’igta saddexaad. Wakhtigaas ayaa ‘roobka dambe,’ ama cusboonaysiinta ka timaadda horta Rabbiga, iman doona, si uu xoog u siiyo codka weyn ee malaa’igta saddexaad, uguna diyaariyo quduusiinta inay istaagaan muddada lagu daadin doono toddobada belaa’yo ee ugu dambeeya.” Early Writings, 85.

Masiixu wuxuu dhisaa boqortooyadiisa weligeed ah wakhtiga roobka dambe, boqortooyadiisuna waxay ka kooban tahay boqortooyada nimcada ee lagu aasaasay iskutallaabta iyo weliba boqortooyadiisa ammaanta ee xeerka Axadda. Sidqiyaah ilaa Baabuloon (boqortooyadii 1aad), ilaa Maadooyiin-Faaris (boqortooyadii 2aad), ilaa Giriigga (boqortooyadii 3aad), iyo sii ahaan ilaa Roomaankii jaahilka ahaa (boqortooyadii 4aad) waxay tilmaamaysaa taariikhda horseedayna boqortooyada nimcada. Taariikhdaas waxay tilmaamaysaa taxane taariikheed oo isbarbar socda oo ka bilaabma Roomaanka Baadariga ah (Baabuloon ruuxi ah, boqortooyadii 5aad), kuna sii jeeda Maraykanka (Maadooyiin-Faaris ruuxi ah, boqortooyadii 6aad), kuna sii jeeda Qaramada Midoobay (Giriig ruuxi ah, boqortooyadii 7aad), oo ugu dambayn gaadha midowga saddex-geesoodka ah ee masduulaagga, bahalka, iyo nebiga beenta ah, kuwaas oo wadajir uga kooban Rooma casri ah (Rooma ruuxi ah, boqortooyadii 8aad oo ka mid ah toddobada).

Guusha boqortooyadaas ee Daanyeel laba waxaa lagu matalay dhagax, oo kuwa Ilaah daacadda u ahuna waa dhagxaan macbudka ku jira.

Idinkuna, sida dhagaxyo nool, waxaa laydinku dhisaa guri ruuxi ah, wadaadnimo quduus ah, inaad bixisaan allabaryo ruuxi ah oo Ilaah ku aqbali karo Ciise Masiix aawadiis. 1 Butros 2:5.

Boqortooyadaas weligeed ah waxay ka adkaataa boqortooyooyinka dunida, oo waxay buuxisaa dunida oo dhan. Kitaabka Yexesqeel cutubka afartan ilaa dhammaadka buuggiisa, isla boqortooyadaas waxaa loo metelayaa sidii macbud dunida oo dhan ka buuxiya biyaha nolosha.

Waxaan sii wadi doonaa arrimahan maqaalka xiga.